

Nagyváradai Estilap

Szerkesztőség: Strada Printul Carol
(Szilágyi Dezső-utca) 6

Egyes szám ára 2 Leu

Kiadóhivatal: Hegedűs Hirlapiroda
Calea Regele Ferdinand (Rákóczi-ut)

Üzöbön a német ellenállás megszüntetése

Az újabb összeomlás — A megszállott területek feltételei

— Az Estilap eredeti távirata —

A márka némi javulást mutat a nemzetközi piacokon, de ez még a vízbefuló előtt feltűnő szalmaszálnál is kevesebb jelentőségű. Németország, a vér és vasteremtette Reich-épülete alapján rendült meg. — Főleg Bajorország az, amelynek szélső reakciós elemei a birodalomból való kiválásra izgatnak. Egész Németország válságának sarkpontja nyilvánvalóan a ruhr-vidéki passzív ellenállás kérdése. Napok, sőt talán órák kérdése, hogy ezt a nyolchónapos ellenállást a birodalmi kormány megszüntesse. Ez az utolsó és egyetlen lépés, amitől még várni lehet, hogy Poincaré némi engedékenységre készíti, de ez a lépés és egyuttal Németország teljes kapitulációját is jelenti, nem kevésbé szörnyűt, mint az 1918 novemberi fegyverletétel. Valószínűleg ma történik döntés erre nézve, mert a birodalmi miniszterek és a megszállt területek képviselői ma tanácskoznak. Stresemann kancellárral a passzív ellenállás feladásának jelentőségéről.

A jóvátételi kérdés válsága miatt egész Németországban forrong a munkásság. A hamburgi szakszervezetek követelik a Ruhr-konfliktus megszüntetését, aminek érdekében általános tüntetőszátrájkot rendeztek.

Drezdában az élelmiszerüzletek előtt tüntetések voltak. Szászország ipari városaiban egyre nő az éhező munkások elégedetlensége és Bajorország nem akar nekik élelmiszert adni.

Genfből jelentik, hogy a Népszövetség ülésén is szerepelt a német probléma. Murray dél-afrikai delegátus megállapította, hogy Németország bűnhődése indokolt, de nem szabad belőle mártírt csinálni, mert az ott dúlő éhség olyan aránvává fejlődhet, hogy egész Európára veszedelemet jelent. A Népszövetség vegye kezébe az ügyet! — mondotta Murray.

Legújabb berlini jelentések szerint a birodalmi kancellárián tegnap délután megkezdődtek a tárgyalások a megszállt terület képviselőivel.

Az értekezlet befejezésével a kormány összeül és határozatot hoz a Ruhr-konfliktus megoldásáról.

Kedden az országos kormányok képviselői tanácskoznak. A hét végén a kormány jelentést tesz a birodalmi tanácsnak.

Hir szerint a passzív ellenállás megszüntetése küszöbön áll.

A birodalmi kancellár a megszállt területek képviselőivel

folytatott megbeszélésen ismertette a birodalom pénzügyi helyzetét, amely a Ruhr-vidéki hitelek következtében nemsokára elviselhetetlenné válik. Közölte továbbá, hogy a birodalmi kormány

a passzív ellenállás megszüntetése előtt követelni fogja az elzárókat

visszabocsátását és az elfogottak szabadonengedését.

Követelik továbbá a Rajna-Ruhr-vidéken a német szuverenitás helyreállítását.

A megszállt területek képviselői a német nemzetiek kivételével a passzív ellenállás megszüntetése mellett nyilatkoztak. Ugyancsak ilyen értelemben foglaltak állást a délutáni értekezleten a megszállt területek gazdasági csoportjainak képviselői is.

A gyűlés végül a birodalom belső és külső egysége mellett tett erős hitvallást.

Hivatalos jelentés Csehország és Magyarország politikai és gazdasági közeledéséről

Bethlen és Benes tárgyalásainak fontos eredményei

— Budapesti tudósítónk távirata —

A Benes Ede dr cseh külügyminiszter, Bethlen István gróf magyar miniszterelnök és Daruváry Géza dr külügyminiszter között Genfben lefolyt tárgyalásokról a következő hivatalos jelentést bocsájtották közre:

— A tárgyalások a két állam közt függőben levő politikai kérdésekre vonatkoztak, egyidejűleg a külföldi magyar kölcsönről folytak.

Szó volt a kölcsönös bizalom atmoszférájának megteremtéséről, Magyarország gazdasági újjaépítéséről.

A tárgyalások eddigi eredménye a következő:

1. A határincidensek elkerülése közös egyetértéssel egy-

séges határrendőrségi szolgálati szabályzat megállapításával. Az eddigi határincidensek sérültjeinek és halottainak hozzátartozói kártalanítandók. A csehszlovák kormány a magyar állampolgárok ellen irányuló retorziós rendelkezéseket visszavonja.

2. A helyi határforgalomra és árucserére vonatkozó külön egyezmény megkötésének előkészítése. A határátlépési engedély és a vizumkiadás megkönnyítése.

3. A szakminiszteriumok hatádektalanul letárgyalják az olyan kérdéseket, melyeket a trianoni békeszerződés értelmében rendezni kell.

Megállapították ezután azokat az alapelveket is, amelyek szerint e kérdések megoldandók. Ilyenek: az állampolgárság, az illetőség, levéltárak, alapítványok ügye, pénzügyi és jogi kérdések, melyekről még nem tárgyaltak.

Megegyezés történt az iránt is, hogy minden propagandát, amely a két állam között a jó viszonyt károsan befolyásolná, — elnyomnak.

A magyar kölcsön ügyéről a csehszlovák külügyminiszterium rövidesen hasonló szellemű ki-merítő kommunikét fog kiadni.

Mindkét fél részéről megvan a készség a megegyezésre.

A gyász vámszedői

Az Estilap egyik olvasója közli velünk, hogy már a gyásznak is vámszedője akadt. Ez az ötletes ember: magas termetű, csinos öltözkű, negyven év körüli, jó megjelenésű férfi. Figyelemmel kíséri a váradai lapokban közölt gyászjelentéseket, azokból kiböngészi a neveket és címeket, azután pedig bánatos arccal beállít az elhunyt rokonaihoz, bemutatkozik annak családi nevén és „szegény rokon”-nak adja ki magát. A gyászjelentésekből alaposan tanulmányozza a rokon viszonyokat és kapcsolatokat, elmondja, hogy ő a családnak egyik oldalágából származó és vidéken lakó tagja, könnyes szemmel beszél egykor dús, nagy szüleiéről, akik természetesen tönkrementek és így ő is nyomorog. Miután így a tulajdonképeni üzletre: pénzt és főképpen ruhadarabot kér a „rokonoktól”. Ez a trükk majdnem minden esetben sikerül, a gyászolók legtöbbször odaadják a szegény rokonnak az elhunyt ruhadarabját, ruháit és cipőit. A szegény rokon pedig hálálkodások között, könnyel a szemében távozik — s meggyenesen a Nagypiac-térre, ahol tulad az ajándékon.

* A sötétbőrű katona és a szőke német nő története. Párisból jelentik: Az Emberi Jogok Ligája a következő jegyzéket adta ki: Egy fiatal szenegáliai tiszt, a francia hadsereg tagja, három évvel ezelőtt a németországi Bonn városban megismerkedett egy szőke német nővel. Viszonyuknak nemsokára következménye lett, mire úgy a sötétbőrű tiszt, mint a német nő elhatározták, hogy házasságra lépnek. A francia hadügyminisztérium azonban nem engedélyezte a házasságot. Salla Dialo, a szenegáliai alhadnagy erre, miután a minisztérium egymásután utasította el kérvényeit, 1921 januárjában az Emberi Jogok Ligájához fordult. Ez megállapította, hogy a józan érzés és az emberi érzés a fiatal egybekelni szándékozónak ad igazat. Ez azonban nem volt elegendő ok a francia hadügyminisztériumnak, mert a ligának több mint két évi szakadatlan kérvényezésre és közbenjárásra volt szüksége, míg elérte, hogy Salla Dialo alhadnagy néhány nappal ezelőtt végére tényleg törvényesen is feleségül vehesse a német nőt és a gyermeknek törvényes nevet adjon.

* Felhívás. Felkérjük a festőiparosok választmányi tagjait, hogy ma este 8 órakor az ipartestület helyiségében Dézsi Lajos iparostársunk elhalálózása alkalmából rendkívüli értekezletre megjelenni szíveskedjenek. Az elnökség.

* D. G. Andrescu bukaresti operaénekes vasárnap délelőttre hirdetett hangversenyt csütörtök délután öt órára halasztotta. A hangversenyt a városi színházban tartja meg s az előre váltott jegyek érvényesek maradnak. A zongoránál Barabás Erzsébet kíséri.

* IMPERIAL likör, rum, cognac a vezető márka.

Apollo mozgósínház**Kedden****Az élet bábszínháza**

Szenzációs udvari dráma

Főszereplő:

Charote Sabbatelli**Szerdán****A fekete álarc**

Filmszenzáció 6 felvonásban

Főszereplő:

Aud Egeda Nissen**„Atlantic” nyári mozi****Kedden****A fekete álarc**

Filmszenzáció 6 felvonásban

Főszereplő:

Aud Egeda Nissen**Szerdán****Az élet bábszínháza**

szenzációs udvari dráma

Főszereplő:

Charote Sabbatelli**KÖNYVKEDVEZMÉNY**

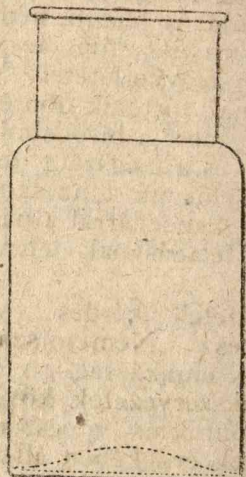
a „NAGYVÁRADI ESTILAP” olvasóinak
5 szenzációs regényujdoncság csak 25 le!

I. sorozat:

Csehov: Dráma a vadászaton.
Philippe: Perdrix apó. Bruun:
Örömtelen özvegy. Kosáryné:
Szép Kamilla macskája. Turge-
nyev: Milics Klára. Halál.

II. sorozat:

Rákosi: Egy falusi Hamlet. Bull:
Rádium. London: Vadon szava.
Heltai: Hét sovány esztendő.
Kabos: Két halott regénye.
Vidékre 28 le előzetes beküldése el-
lenében portómentesen küldi
a HEGEDÜS HIRLAPIRODA Nagyvárad.

Házilasszonyok!

Ajánlunk betöltés és uborkás
üvegeket minden formában és
nagyságban, ízes és paradicsom-
os üvegeket, háztartási cik-
keket, porcellán árukat, kivéte-
les olcsó árakban. Telefon 372

Komlós Testvérek

Oradea-Mare (Nagyvárad)
N. Jorga (Zöldfa)-utca 13

Ha butorozott szobája,
kiadó lakása vagy
elcserélendő lakása
van, jelentse be a
HEGEDÜS
Hirlapirodába
hol hirdetések útján azon-
nal megfelelő elintézkedést talál

DORIAN Filmszínház**Kedd Szerda Csütörtök****Roland de Jassy**

teljesen új műsorral

Ezt megelőzi:

NagymosásKacagtató vigjáték
2 felvonásban.**Ripacsék**Frappáns bobózat
2 felv.-ban**Dorian Filmek.**

Főszereplő:

SMATTY**HIREK****A csillagvárosi házak
veszedelme**

Egy rókaarcu, rókatermesztő fiatal csavargó fölött ítélik meg ma dr. Szöllőssy Gyula táblabíró kettős tanácsa. Ez a csavargó, akit különben is Seprényi Józsefnek hívnak, végig pusztította Csillagváros összes kettőreit. Nap-nap után szállította orgazdájához a szegény csillagvárosi asszonyok rikoltó vagyonkát, a tyukokat. Hogy hány darabot lopott össze, maga sem tudja.

Alkonyatkor, mikor a ház körül minden elcsendesedett, a szegényes házikók kis palánkján átvette magát, aztán már könnyű dolga volt: a kettőreben ülő szárnyasféleket zsákba gyömöszölni. Minden nap más-más szegény asszony tett följelentést a rendőrségen. Végre pörült a Seprényi. Ugy látszik megunt a csirkelopást, vagy pedig a képességeit akarta fejleszteni egy kis változatossággal, betörésre adta magát és beletört a bicskája. Özvegy Fischer néni Közép-utcai egyetlen szobáscskája lopózott szívtelenül, még pedig pont délben, amikor megkondult a közeli óra. Valaki benézett az ablakon. Egy asszony sárga ravasz csendben avizálta a törnyéket s hopp, a csirkevést sikerült izolálni.

Harminc tanut idézett be a bíróság, de a károsultak száma sokkal több.

Hat perces boxolásért félmillió dollár

Dempsey világbajnok újabb győzelme — 80.000 néző volt az arénában a szenzációs meccsen — A bevétel 1,250.000 dollár

Newyorkból táviratozzák: A vasárnap esti boxverseny az amerikai világbajnok Dempsey és az argentinai Firpo között a világbajnok hatalmas győzelmével végződött. Két fordulóban sikerült Dempseynek Firpot legyőznie.

A mérlegben Dempsey 87 kilogrammot mutatott. Firpo pedig 98 kg-ot, tehát tekintélyes volt a különbség a két ellenfél súlya között.

Dempseynek 500.000 dollár és Firponak 160.000 dollár volt a díja.

Amerikai idő szerint esti 9 óra 45 perckor lépett ki a porondra a két ellenfél. A nézőtérben 80.000 ember szorongott. A vezető kihirdette a mérés eredményét s aztán felsorolta a jelentkező mérkőzőket. Ezután a segédkezők fölkötötték a keztyűket és a küzdelem megkezdődött. Firpo lomha lépésekkel jött ki, valami fitymáló vonás látszott rajta, ellenben Dempsey komoly, de mozgékony volt. Kezdetben Dempsey egy jobboldali ütést elhibázott, Firpo azonban ügyesen adott be ellenfelének jobbjaival együtt, amit Dempsey pillanatok alatt viszonzott. Firpo földre esett, de hamar fölállott, most azonban Dempsey az egész ringben körülkergette.

A második fordulóban Dempsey kiméletlenül támadott és Firpot földre terítette. Ennek most még sikerült talpraállania, de a következő pillanatban ha-

talmas jobboldalát kapott, úgy, hogy megtántorodott, azonban nem esett el. Újabb dühvel ment neki Dempseynek és kis, rövid ütésekkel osztogatott. Dempsey sok vért vesztett, de nem távozott. Jobb karjával hatalmasat mért az argentinaira, aki még az első fordulóban szenvedett csapást nem heverte ki. Firpo térdre esett, de még egyszer kiegyenesedett s általában nagy lelki erőt tanúsított. Most Dempsey kettős ütést adott előbb jobbjaival, majd balfelől és Firpo térdre bukott. A nézőközönség azt hitte, hogy többet nem fog felállani, de az argentinai nagy erőfeszítéssel talpraugrott s támadni akart, azonban Dempsey ismét kettősét vágott, most először balról, aztán jobbról és Firpo földre esett. Nem is bírt többé felkelni, egész hosszában elterült és a mérkőzés döntőbírója kiszámlálta a hivatalos tíz másodpercet.

Nem egészen hat perc alatt vége lett a mérkőzésnek. Mikor a pályabíró az amerikai világbajnokot győztesnek nyilvánította, óriási riadalom támadt az arénában, a tömeg a porondra rohant, hogy Dempseyt üdvözölje. Egymásról tépték le az emberek a ruhát, valósággal dúlakodtak, hogy ki tud közelébe férközni. A rendőrök beavatkoztak, de csak nagynehezen voltak képesek a nézőközönséget a porondról kiszorítani és a rendet helyreállítani.

Szenzációs fordulat a titokzatos szatmári bűnügyben

Rákadtak az eltűnt vendéglős holttestére

A Nagyvárad Estilap adott hírt arról a szenzációs bűnügyről, amely két héttel ezelőtt Szatmár és Nagykároly nvugalját felkavarta. Akkor az volt a helyzet, hogy Grosz Hermann nagykárolyi vendéglőst keresni kezdte a családja, mert öt napi távollét után nem adott életjelet magáról, holott azzal távozott családja köréből, hogy másnap visszatér. A vendéglős nagyobb summa pénzt vitt magával a rövid üzleti utra, amelyre vele ment ujkéletű barátja, a gazdag szatmári Reinitz is. Mikor a vendéglős távolmaradása aggasztó lett, a család Reinitz után kezdett kutatni, aki csakhamar elő is került, de barátiáról semmit sem akart tudni. Ekkor megrúgta fel a rémes gyanu Reinitz ellen. Eszébe jutott a szatmáriaknak, hogy nem ez az első eset, hogy Reinitz barátjainak éppen mikor vele üzleti utra kelnek, váratlanul nyoma veszt és nem is térnek többé vissza. Így tűnt el egy gazdag cseh-szlovák úr és így tűnt el még néhány jobbmodu szatmármegve kereskedő, akikkel Reinitz üzleti barátságra lépett. Ugyanezután Reinitz vágya szemmel láthatólag gyarapodott.

A gyanu most már olyan erős volt, hogy a szat-

mári ügyesség letartóztatásba helyezte Reinitzet.

Hiába folyamodta meg a váradi Táblához és főügyességhez a fogvatartást Reinitz jogi képviselője, a gyanus magánzót nem helyezték szabadlábra. Eltelt két hét. Reinitz tagadt, az eltűnt Grosznak pedig még mindig nem akadtak nyomára.

Az érdekes bűnügyben tegnap végre szenzációs fordulat történt. Mint a Nagyvárad Estilap szatmári tudósítója jelenti, értesítés érkezett Felsőbányáról, hogy ott.

az egyik erdőben egy oszlásnak indult hullára akadtak.

A szatmári törvényszék vizsgálóbírája egy bizottság élén ment ki a felsőbányai erdőbe s az ott talált hulláról nagy meglepetéssel állapították meg, hogy

Grosz Herman, a nagykárolyi eltűnt vendéglős hullája.

Minthogy a személyazonosságot kétségtelenül megállapították és az oszlásnak indult holttestet boncolni már nem lehetett, eltemetés céljából kiadták a felsőbányai zsidó hitközségnek.

A hulla fejét azonban

dr Göbl tiszti főorvos bevitte Szatmára és megvizsgálta.

A vizsgálat eredményéről felvett jegyzőkönyvet ma beteszette a vizsgálóbíróhoz. Megállapította, hogy

a koponyacsont mellső oldalán két hatalmas ütés van, amelyet valószínűleg karóval ejtettek

A személyazonosság pontos megállapítása céljából beszállították a szatmári törvényszékre az áldozat összes ruháit és a nála talált tárgyakat. Hétfő délelőttre beidézték özvegy Grosz Hermanné nagykárolyi lakost a szatmári törvényszékre.

Az özvegyet felvitték a bűnjel kamrába, ahol drámai jelenetek között ismerte fel eltűnt férje minden ruhadarabját.

Heves zokogás közepette konstataciókat minden egyes ruhadarabról, hogy azokat elhunyt fér-

je viselte akkor, amikor tragiku utjára indult.

Reinitzet, aki még mindig csőkönyösen tagad, nem hallgatták ki újabban.

Előbb most a felsőbányai tanukat hallgatja ki a vizsgálóbíró és csak

azután veszik elő újból Reinitzet, aki a nyomozás ez újabb részleteiről még semmit sem tud.

Különben Grosz Herman ügyvédje ma terjedelmes beadványt intézett a szatmári ügyességhez és a nyomozás sikeres lefolytatása érdekében kérte

Reinitz feleségének letartóztatását is. A vizsgálóbíró a letartóztatás felett még nem határozott.

Szatmáron óriási izgalommal tárgyalják a bűnügy újabb részleteit és kétségtelennek tartják, hogy a bizonyítékok súlya alatt Reinitz megtörik és töredezett vallomást fog tenni.

Orth János tragediája

A főherceg, akit elnyelt a tenger...

Románia területén kizárólagossági joggal közli a NAGYVÁRADI ESTILAP.

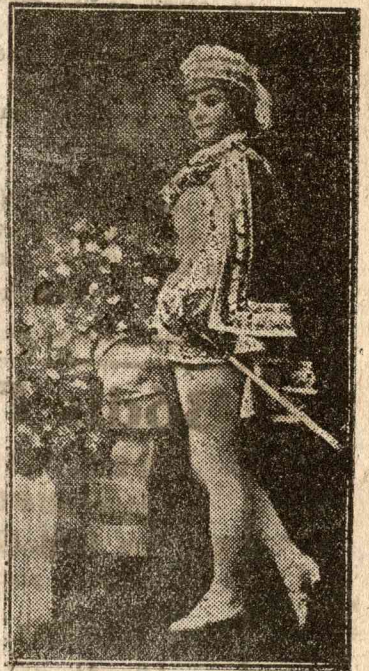
Copyright 1923. by „Die Stunde” Vienna

Színésznből varrónő. — Kibékülés Geistingerrel. — Charlotte Wolter mint „kuncsaft”

Házasságomig magam is színháznál működtem. Eleinte Bécsben, majd Olmützben. Egyik bécsi tartózkodásom alkalmával megismerkedtem a velünk egy házban lakó operai szőlőtáncossal, Nunziante-val és feleségül mentem hozzá a színházi bölcsék figyelmeztetése ellenére, kik fényes jövőt jósoltak nekem, ha megmaradok a színpadon. Nem hallgattam rájuk és nem bántam meg. Már tizenegy éves koromban, midőn anyám és néném gyakran majd megőrültek, olyan nagy volt a nyomoruságunk, kalapokat, gallérokat és szalagsokrokat készítettem. Ezeket a muszlinból vagy tarlatánból minden hajszinben készült szalagsokrokat én találtam ki. A hölgyek a nyakszirtjükön viselték. Egy dobozt meg megtöltöttem ilyen szalagsokrokkal és üzletéről-üzletre jártam vele. Egyiknek tetszettek, a másiknak nem, de mégis annyi megrendelést kaptam, hogy éjjelnappal dolgoznom kellett. Később katalógust is csináltam, szalagkalapot és mindenfélét, ami divatos volt. Házunk összes cselédei vevőim voltak. Nem sokkal férjhezmenetelem után részlettetésre varrógépet vettem, megtanultam mértéket venni, szabást rajzolni és ruhákat, kalapokat kezdtem varrni a hölgyeknek. Pár év múlva addig vittem, míg a Belvárosban, a Seilergasse egyik házának első emeletén női divatszalon nyithattam, melyben 40 lánnyal dolgoztam. Itt és később a Jasomirgottsrasseban dolgoztam Wolter-nek, Gabillon-nak Tony Schlegel-nek, Gallmeier-nek, Geistinger-nek, Sandrock-nak. A kaméllás hölgy jelmezeit én csináltam. Kati Frank-nak, a Stadttheater-től is dolgoztam. Ez akkor mindennek a teteje volt. Toalettlejreiről hasábos cikkeket irtak a lapok. Egyszer az állt az újságban, hogy Sandrocknak pompás párisi toalettlejjei vannak. És ezek a párisi toalettek a Seilergasseből származtak tőlem. Geistinger egy szép napon nálam kezdett dolgoztatni. A Stübel-ház kibékült Geistingerrel.

* Nagyhirű bécsi színész, a Burgtheaterből és más színházakból.

Istenem! hogy az a Wolter milyen „szekans” volt! Egyszer magához hívattott. Elmegyek hozzá egyfogaton a Lobkowitz-platzra. Unokahuga boldog volt, mint mindig, ha színpadi ruhákkal jöttem. Hiszen valóságos villámhárítóként szerepeltem. Szóval bejelentem: „Nunziante-né”. Még gyorsan megkérdeztem unokahugától, milyen a hangulat oda-

Stübel Jenny

benn, mire ő nem szól egy szót sem, csak a két kezét teszi gyorsan, tenyarával kifelé a szeméhez. Semmi jót nem sejtetek. De már benn vagyok és kérdelem: hogy méltóztatik érezni magát? „Köszönöm, jól vagyok, hozott valami szépet?” — „Próbálnunk kell grófné”. „Na ja, hiszen hiába minden” — mondta olyan bánatos sóhajtással, hogy az embernek megese a szíve rajta. — Wolter ugyan fázott a próbától, de, mint azt maga is jól tudta, hiába, próbálni csak kellett. En azonban minden egyes próbánál reszeltem. „Nem fog ez szorítani? Jól fog ez állni?” — kérdezte folyton és ebben fáradhatatlan volt.

Mária királyné operettét irt

Nedbal komponálja a muzsikát — Pozsonyban lesz a bemutató

A Neue Freie Presse egyik legutóbbi számában olvassuk: 1922 október havában Jasiban bemutatták Mária román királynőnek Nedbal Oszkárt, a világ hírhírt komponistát, akit akkoriban a jasi „George Enescu” filharmoniai társulat igazgatójaként szerződtettek. A bemutatás érdekében körülmények között történt.

A filharmoniai társulat igazgatójaként — amelynek elnöke M. Enescu volt miniszter és fővédnöke Mária királyné — természetesen románok vannak, de akad néhány bécsi is, ezek közt pedig egy zsidó. Ez az egyetlen zsidó egy csaknem groteszk eset előidézője volt.

Nedbal ugyanis zenekarával egész Romániában sokat járt, szót, volt Bukarestben, Csernovicban, Kisenewben, csak éppen a zenekar szűkebb pátriájában, Jasiban nem, mert a város egyetemének hallgatói nem akartak hallani sem róla. A diákoknak az egyetlen zsidó muzsikusként volt kifogásuk. Nedbal nem enged, lemond a sikerről, de mégis játszik Jasiban egyetlen egyszer a királyné előtt. Erről a botrányrendező diákok szerencsére nem tudnak; mert előzőleg kijelentették, hogy a zsidó muzsikusként még akkor is megakadályozzák Nedbal koncertjét, ha maga a királyné megjelenik a koncertteremben.

Már akkor foglalkozott Mária királyné azzal a gondolattal, hogy beszéli el tovább a Lengyelvilág hírhírt szerzője — hogy librettót ír nekem és valóban mult decemberben eljuttatta hozzám a kész szöveget. Címe: Taina. A mese mottója ez: „Hercegnők nem mennek férjhez, hercegnőket férjhez adnak.”

A darab meséje pedig a következő: Taina a királykisasszony egy kedélyes öreg leánya, aki egy legendaövezte Románia (a mesében Kraj az ország neve) trónján ül és apai büszkeséggel gyönyörködik három leányában. Ezután jönnek a hercegek, akik minden mesében a királykisasszonyok kezét kérik. Jön az északi herceg és a napkeleti királyfi. De Taina mesebeli hercegnő. Ellenállhatatlannal sodorja valami az udvari cigányok felé, aki félénk és reménytelen szerelemmel közeledik a boldogtalan, sorsra kárhoztatott szép leányhoz. És ez a cigány több, mint a mostaniak. Barna, gyönyörű, amilyenek a régi Romániában minden bojárházban voltak, félig csavart, félig zseni. Hegedűjével megnyeri magának a lelküket és lebilincseli a fiatal királykisasszony szívét. Messze, vad, hideg, havas tájon bontakozik ki a szerelem a cigány és vetélytársa: a herceg között; itt fejlődik ki a kóbor nép egyszerű fiának tragédiája. A cigányiegyen nem tud lépést tartani a herceg szilárd pompájával, de hűsége a világ csodálatos ragyogása felé emeli őt. Ezután jön a harmadik felvonás. Ez a mese csúcspontja, itt teljesedik be a végzet, a büntetés keleten. A szegény cigányfiú életét kihalja fenséges ellenfelének kardja. Meghal a hercegnő is, aki távol királyi kastélyától, a barna legény karjaiban vágyódott.

A zene egyrésze már készen volt, mondotta Nedbal — és megbeszéltem már

Viscusi balettmesterrel. Szép, hatalmas mű lesz, érett és érzéki sok hegedűszóval, csupa színes pompával, amiről a diszletezés terén Wenig József ismert po-

~~~~~

Az egyetemi tanárok kongresszusán botrányt csaptak a diákok

Újabb kínos incidens Jassiban — Cuza tanárt elléli a Viltorul is

Bukarestből jelenti a Rador: Jassinak minden eddiginél kínosabb szenzációja akadt. Románia egyetemi tanárai tegnap kezdték meg kongresszusukat Jassiban, s

a tudós professzorok nagygyűlését a jassi diákok megzavarták. Behatoltak az egyetem aulájában tartott ülésre és felszólították a tanárokat, hogy most ők akarják nagy népgyűlést tartani, — távozzanak.

Az egyetemi tanárok felháborodása nem ismert határt. Ilyenre még nem volt példa. A jassi egyetem rektora, aki egyben a kongresszus első ülésének elnöke is volt, nvomban a rendőrséghez fordult. A rendőrség nvomban kivonult. Felszólította a diákokat, hogy azonnal hagyják el

zsonyi festőművész gondoskodik. A balettmester is, a festő is szabadjára eresztheti fantáziáját. Jövő év tavaszára minden készen lesz és akkor a pozsonyi színház függőnye mögül majd élénk társulat Románia királynéjának költői ereje és a közel ötvenéves, világhírű zeneszerző

~~~~~

a termet és a tanárok gyűlését ne zavariák.

A diákok azonban nem tettek eleget a rendőrség felszólításának, mire a karhatalom erőszak alkalmazásával távolította el őket.

Ezután Cuza tanár és két professzortársa: Galanescu és Subleanu tanárok kérték a kongresszus elhalasztását. A többség azonban elvetette az indítványt.

Cuza tanár figyelmeztette a kongresszust, hogy a diákok izgatott hangulatát nem ajánlatos fokozni. Erre a kongresszus katonai védelmet kért a parancsnokságtól. Miután az megérkezett a katonaság védelme alatt tovább folyt a kongresszus.

művészi tehetsége. A királyné megígérte, hogy a pozsonyi premieren jelen lesz; hosszú idő után ő lesz, az első fejedelmi vendég az egykori főhercegi párholyban. Azután Bécs, Páris, London következik, főleg London, ahonnan egykor a királyné Bukarest felé utra kelt...

~~~~~

szus.

A Viltorul ma reggeli száma megőrzözi Cuza tanár eljárást. A kormány felhivatalos lapja első ízben kel ki éles hangon a jassi antiszemita professzor ellen. Megállapítja a bukaresti lap, hogy mindeztideig nem kívánta Cuza tanár szélsőséges magatartását elítélni, mert nemzeti szellemét vélte áthatva lenni a jassi tanárt, most azonban kénytelen a felháborodás hangján lesögezni, hogy Cuza tanár

Románia tudós professzorainak gyűlését is felakarta használni a külvárosi botrányok hőseinek szerepeltetésére.

Az Epoca és a Dimineaşa rendkívüli kiadásban adnak hírt a jassi botrányról, amelyhez hasonló a román tudományos életet még nem érte.

dendők. Minden egyes hajó egészben és minden részletekben adatik el. A vevő tizennyolc hónap alatt köteles a megvásárolt egységet elszállítani és reombolni.

A csábító hirdetés bizonyára sok vevőt vonzana, ha nem volna ott az utolsó feltétel. Enélkül bizonyára nem egy milliomos akadna, aki szívesen vásárolna egy páncélost yacht céljából, vagy ki tudja, egy kis „egyéni akció” lebonyolítására a tengeren.

MENTSÉG.

Az árdragitási bíróságnál. Vádolt egy fiatal kofa. Az a vád ellene, hogy meg nem engedett drágán árulta a gyümölcsöt.

Ítélethozatal előtt a bíró megkérdezi tőle:

— Mit tud felhozni mentségére?

— Felhozok, amit parancsol.

— Hogy értsem ezt?

— Ha a bíró ur szereti, hát felhozok egy pár kiló szép őszi barackot...

Ítéletek a rendőrbírósnál

Horváth József rendőrkapitány, mint rendőri büntetőbíró, a következő ítéleteket hozta: Szilágyi Jánosné, azért, mert engedély nélkül szeszestált szolgáltat ki, 50 lej pénzbüntetésre, Varga Lászlót azért, mert hivatalos kötelességének teljesítése közben sértő szavakkal illetett egy rendőrt 200 leire. Tanaszi Jánost, mert hajtási engedély nélkül bérkocsit hajtott 200 lej

Schertz Károly meghalt

A városi tanács is kondoleál

Nagyvárad kereskedelmi világát veszteség érte. Schertz Károly, a közéleti hívtat vezetője, rövid szenvedés után ma hajnalban 52 éves korában meghalt. Schertz Károly neve a háború első évében vált ismertté és munkássága majd egy évtizeden keresztül elválaszthatatlanul összeforrott a város közellátásával. Lukács Ödön akkori polgármester ismerte fel benne a nagyon megbecsülendő képességet. Nehéz viszonyok között látta el feladatát minden zökkenés nélkül. Egyetlen város sem dicsekedhetett olyan példás közélettel, mint Nagyvárad. Az érem ezért a háttérben munkálkodó Schertz Károlyé volt. Fáradhatatlan agilitással, derék önzetlenséggel dolgozott. Már évek óta gyengélkedett, de vastag energiával folytatta a munkát. Most, néhány hónap előtt volt csak vissza teljesen. Megrongált szervezetét egy hét előtt tüdőgyulladás támadta meg. Két napja válságosra fordult állapota s ma reggel félhatkor kiszendvedt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

Dr Vostinár János főjegyző éppugy, mint Lukács Ödön szintén hűség munkatársának tekintette Schertz Károlyt, ma délután közölték a gyász hírt.

A főjegyző az őszinte elismerés hangján emlékezett meg az elhunyt érdemeiről. Intézkedése a közellátási hivatal testületileg vesz részt Schertz Károly tevékenységén, amelyen külön képviselteti magát a város tanácsa is,

amely egyben átiratban kondoleál az elhunyt özvegyének.

Schertz Károly temetése csütörtökön délelőtt tíz órakor lesz a Széchenyitér 1. számú gyászházban.

MAI ZÜRICH NYITÁSI

BERLIN	000000357
NEWYORK	558
LONDON	2544
PÁRIS	3455
MILANO	2575
PRAGA	1680
BUDAPEST	008
BUKAREST	260
BÉCS	00079

NAGYVÁRADI ÁRFOLYAMOK

MAGYAR KORONA	138
MÁRKA	—
OSZTRÁK KORONA	325
CSEH KORONA	648
FRANCIA FRANK	1340
SVÁJCI FRANK	3820
DOLLÁR	214
LIRA	985
PONT STERLING	980

Kiárusított páncélosok és cirkálók

Az amerikai lapok a következő különös apróhirdetést közlik a tengerészeti minisztérium megbízásából

A Washingtonban létrejött tengerészeti egyezmény értelmében a tengerészeti minisztérium 21 páncélost és cirkálóját áruba bocsát, melyeket a nemzeti hadiflottából ki kell küszöbölnie. Ajánlatok a minisztériumhoz kü-

re. Gyelán Sándor bérkocsist, mert kocsiját felügvelet nélkül hagyta, tekintettel büntetett előéletére 5 napi elzárásra és 1000 lej pénzbüntetésre. **Hotya János** hentest, mert kocsiját az uttes ten mosta és ezáltal a forgalmat akadályozta 400 leire. **Fényes Sándor** bérkocsist, mert ittas állapotban hajtott és az uccán ordított 300 leire, végül özv. **Rosenberg Lajosnét**, mert élelmi szerüzlete a közegészség szempontjából feltűnő módon kifogásolható, 200 lej pénzbüntetésre.

Papirhulladékok

bármily mennyiségben

vesz

SONNENFELD A. R.-t.

Szilágyi Dezső-utca 6 sz.

Pianinó

Gebrüder Stigl gyártmányú **hitűn hangu**, keresztúrosfém szerkezettel teljesen új állapotban sűrűsen eladó.

Sternbergnél

Szent László-tér 2. Telefon 13 45

Könyvkereskedés

részére önálló vezetőt keresünk

Román nyelv tudása megkívántatik.

Cim a kiadóhivatalban

Sonnenfeld Adolf r.-t. Nagyvárad

Egész Moldova mezőgazdasági és háziipari kiállítása JASIBAN

Megnyilik 1923 szeptember 27-én

Jöjjenek el és vegyenek részt e kiállításon!

Rador No 271

HELIKON

Régiség-eket várárol és elad. Különlegességek: porcelán üveg fayence és email.

Nag várad, Szaniszló-utca 1.

Diák egyenruhák

csinos kivitelben legjutányosabban

Wolláknál

Str. Cogălniceanu (Várad) Zsigmond utca) 11, a Tüzoltólaktanyával szemben

ELADÓ HÁZAK

Szilágyi Dezső-u. Uri-uccán, Szent János-u. Szaniszló-u. Hodossi-u. Bunytav Liget, Mocsár-u. Páris-u. Gyár-u. Kolozsvári-u. Szmekta-u. Hodosi-u. Berkovits-u. Szöllőtelep, Damjanich-u. és még a város minden részében beköltözhető házak 65 ezer leitől 3 millióig, vannak lakások, üzletek, szőlők, földek, birtokok. Ha lakását, házát, földjét, butorozott lakását eladni, kiadni, cserélni akarja forduljon bizalommal hozzám, diszkrétan azonnal elintézem. Lakásokat 24 órán belül eladok. — Bizományba bármit elfogadok.

WEISS GIZI közvetítő irodája

Nyomda-utca 4. (Szaniszló-u. sarok)

AIZÓDI

8féle zamatú pörkölt kávéja izre és zamatra utánozhatatlan

Kapható kizárólag Sas-palota fűszer- és csemege üzletében.

APROHIRDETESEK

LAKÁS

FIATAL házaspár keres egy szobás, konyhás lakást, lelépést fizetek, ügykökkel nem tárgyalok. Cim: Sonnenfeld nyomda portásánál. Ny

BÉMER-tér mellett 4 szobás parkirozott magánház 2 szobás lakás ellenében átadó, lelépés nélkül. Cim a Hegedüs hírlapirodában. 254

ALKALMAZÁS

FELTÉTLEN megbízható nőt keresek 14 hónapos gyerekekhez, aki a gyerek gondozását önállóan ellátja és kis lakás tartatását vállalja. Cim Hegedüs hírlapirodában.

13 éves kisleányomnak kis családnál vagy gyermek mellé helyet keresek. Benkéné Ferdinánd király (Rákóczi) ut 36. II. emelet.

NEMET kisasszonyt keresek 9 éves fiához. Cimeket a Hegedüs hírlapirodába kérek. 11

MINDENES azonnali belépésre felvétetik Szántó tőzsde Sztaroveszky-ucca (Nagyhid mellett).

KÖNYVELŐ az összes irodai munkákban jártas azonnali belépésre állást keres. Cimeket a Hegedüs hírlapirodába kérek. 219

KEZDŐ tisztviselő irodába ajánlkozik. Cim Hegedüs hírlapirodában. 106

MINDENES szakácsné, aki minden házi munkát vállal 4 éves kisláival azonnalra ajánlkozik. Károly herceg (Szilágyi Dezső) ucca 26. Istvánffy-nél. 214

MUNKÁSSZONYOK Schleifóshoz felvétetnek Fésűgyár, Kolozsvári-ucca 125. szám. 239

TÖBB évi gyakorlattal bíró pénztárosnő pénztárnoknői állást keres. Cimeket a Hegedüs hírlapirodába kér.

IRODAI teendőkhöz jártas gyors és gépirónót keresünk. Cim Hegedüs hírlapirodában. 235

KERESEK vidékre II. és IV. polg. lánygyermek II. III. zsidó lyceumi fiu gyermek oktatására tanítónőt. Személyes megkeresés szeptember 27-én d. u. 1—2-ig Metropol szálloda 26. 224

FIATAL leány mindeneknek vagy gyermek mellé 1-ére ajánlkozik. Kigyós Eszter, Ferdinánd király (Rákóczi) ut 30. suterin. 249

ÓVADÉKKÉPES 32 éves ügyes kereskedő vagyok reprezentáló állást keresek. Cim „Becsületes” jellegre a Hegedüs hírlapirodában. 242

SZOBALÁNY, ki főzéshez ért 500—600 lei bér mellett felvétetik 1-ére. Egy kiftűtő lány vagy fiu felvétetik. Berdach, Ferdinánd király (Rákóczi) ut 6. 255

TAKARITÓNÓT a délelőtti órákra keresek Erdősné, Károly herceg (Szilágyi Dezső) ucca 6. II. em. 253

SZAKÁCSNÓT és szobalányt keresek. Cim Hegedüs hírlapirodában. 24k

PERFEKT német-magyar levelezőnő irodai teendőkhöz jártas kisasszonyt felvételre keres Bihoreana áruosztálya. 245

MOSÁST, vasalást lakáson vállalkoz. Cimeket a Hegedüs hírlapirodába kérek. 251

TAKARITÁST vállalkoz, esetleg lakást. Vlahuta (Szent János) ucca 84. 253

ADÁS-VÉTEL

ELADÓ két kisebb ház 50 és 55.000 leiert, a város több részében kisebb és nagyobb házak. Fűszer üzletes ház 220.000 leiert azonnal eladó vagy kiadó központban. Értekezhetni Tománénál, Nilgesztelep. 259

EGY komplett matt háló eladó. Értekezni Károly herceg (Szilágyi Dezső) ucca 22.

KÖRFÜRESZ állvánnyal együtt eladó. Csengeri-ucca 1. 257

UJ karban levő **rézagy**, éjjeli szekrény és hencser takaró megvételre kerestetik. Gozdu (Beöthy Ödön) ucca 28. 250

ELADÓ egy szalon garnitúra, konzultör, 3—4 méteres szőnyeg és 12 szalmélyes étkező készlet. Vitéz-ucca 30. 243

EGY keveset használt sötétkék öltöny magas termetre eladó. Horia (Báthory) ucca 15. ájtó 10. 916

TELJESEN új 18 kötet Pallas lexikon olcsón eladó. Cim Hegedüs hírlapirodában. 900

RAGLÁN TELIKASAT és ÖLTÖNY SZÖVETEK

nagyválasztékban és olcsó árban

SZEKELY

postóruhazárban, Kossuth-u 5

SINGER varrógép teljesen jó állapotban olcsón eladó. Cim Hegedüs hírlapirodában. 240

KÉZIMUNKA, 2 ablakra való függöny és ágyterítő sok filével eladó. Cim a Hegedüs hírlapirodában. 250

EUTOSZÖNYEGET használtat, jókarban levőt megvételre keresek 4—10 méterig. Cimeket Hegedüs hírlapirodába kérek. 248

ÜZLETHELYISÉG kiadó. Szent János-uccán. Értekezni dr Somogyinál, Mária királynő (Bémer) tér 1. (Leszámitoló bank felett.) 247

KÜLÖNFÉLÉK

GOUVRE ES PLISSÉ munkák olcsón és jól készülnek Strada Alexandru (Teleki-utca) No. 22

KERESEK nagyon finom ebéd és vacsora kosztot kihordásra a Schlauch-ter legelején lakom. Cimeket a Hegedüs hírlapirodába kérek. 234

TARSAT keresek 50.000 leu belépéssel a tőke biztosítva 100 százalék kamattal 2 óra „Biztos” jellegre a Hegedüs hírlapirodába kérem a címet. 241

KÓSER koszt kapható, Cuza Voda (Szacsavay) ucca 55. Weiss, ájtó 2. 252

JOBB izraelita családnál magam és elsőpolgárista öcsém részére teljes ellátást keresek. Cimeket a Hegedüs hírlapirodába „Fástisztviselő” jellegre kérem leadni. 244

Perzsa szőnyegek

gyári szőnyegek minden nagyságban, hencsertakarók, függönyök. Alacsony árú nagy választékban. Wertheim házaik minden nagyságban, lezártított árakban

Beck és Benjámín

Strada Cogălniceanu (Várad) Zsigmond)-u. 11. Telefon 1703